

Det gamla livet är inget att ha

Mira Salenkvist har varit verksamhetschef på Vägen Ut!-kooperativet Ängås Trädgård i snart ett år. Hennes allra viktigaste kompetens är hennes egenerfarenhet och därför är hon mån om att berätta om den fast det är smärtsamt för henne.

Text: Ingemo Orstadius | Bild: Bibbie Friman | [Prenumerera](#)

– Mamma slet och pappa var alkoholist. Han satt på Hammarkulletorget och skrek hela dagarna med en kaptensmössa på huvudet och kättingar runt magen. Jag blev mobbad och skämdes fruktansvärt för honom. Att alkoholism är en sjukdom visste jag ju inte då och det tog lång tid för mig att fatta att han inte gjorde detta för att såra mig, säger Mira.

Mira föddes i Finland för 40 år sedan. Medan föräldrarna åkte till Sverige för att jobba bodde Mira kvar hos sin farmor. Först som sjuåring återförenades hon med sina föräldrar i Hammarkullen i Göteborg. Varje sommar åkte familjen till Finland och när Mira skulle börja sjuan återvände hon som rebell med lilafärgat hår. Nu var hon den som mobbade i stället. Hon började röka och dricka.

Skolgången var jobbig och under en period hamnade hon i obsklass för att hon "råkat" tända eld på skolan. När mamman träffat en ny man, Göran, som Mira senare skulle komma att högakta, sparkade hon bakut och flyttade hem till sin pappa. Där blev det mera alkohol och när Mira vid ett tillfälle också tagit tabletter, tillkallades ambulans.

– Jag flippade ur totalt och har inte druckit sedan dess. I stället blev jag narkoman, säger Mira. Via socialtjänsten fick hon en lägenhet i Gårdsten med tillsyn en gång i veckan. En åtta år äldre man, som hon träffat hemma hos pappan och som just muckat från fängelset, "följde med i flytten". När Mira

som sjuttonåring berättade för sin mamma att hon var gravid sa mamman "du tar väl bort det?". Men Mira var som alltid rebellisk och valde att fullfölja graviditeten; något som hon aldrig ångrat. Hon födde en son och i början gick allt bra. Men när barnet var ett år sprack förhållandet och Mira flyttade tillbaka till Hammarkullen, eftersom hon behövde mammans hjälp.

– Allt brakade åt helvete när jag hamnade i en annan bekantskapskrets där. Jag började leva mer destruktivt och blev av med min son som var knappt två år. Mamma och hennes nye man tog hand om honom, vilket jag är evigt tacksam för i dag. De fyra första åren träffades vi bara en enda gång. Jag var helt uppslukad av mitt nya liv, som bestod av att knarka så mycket som möjligt och stjäla bilar. Mellan 20 och 32 var Mira kriminell. Hon dömdes bland annat för olovlig körning, lägenhetsinbrott och grov misshandel och satt av sina straff på kvinnoanstalterna Sagsjön och Ystad. Under tiden på Sagsjön fick hon umgängesrätt med sin son, något som inte var helt okomplicerat. När de skulle träffas försökte Mira skärpa sig, men hon hade ingen aning om vad man gör med ett barn eller hur hon skulle vara som mamma.

– Han har ju alltid funnits med mig i tankarna, men jag var ingen närvarande mamma. Jag tänkte att "han har det bra hos min mamma, han behöver inte mig, det finns ingen anledning att byta liv. Jag har inget annat, kan inget annat". Och jag var fast i missbruket och var tvungen att ha den där jävla sprutan för att orka hantera min ångest. Men varje gång drogerna började sippra ur min kropp, så tänkte jag att "jag har ju ett barn". Jag har inte kommit över det än, säger Mira och torkar några tårar.

Så småningom förbättrades kontakten. Mira fick ringa sin son en gång i veckan och när hon skrev brev till honom svarade han med teckningar. När Mira skulle mucka från fängelset hade hon ingenting, inget jobb och ingenstans att ta vägen. Risken var stor att hon åter skulle hamna i en knarkarkvart. Därför bodde

hon 22 månader i en bil, innan hon fick nys om Meros camping i Askim. Där fanns många narkomaner och psykiskt sjuka som blivit husvilla sedan mentalsjukhusen slagit igen. Drogerna härjade fritt och Mira hade ännu inte slutat knarka. Men hon hyrde en husvagn på campingen och fick för första gången i sitt liv ta ansvar. Hon högg ved och eldade och såg som nattvakt till att hindra utomstående från att råna de svaga på Meros. Campingens ägare fick allt större förtroende för Mira och lät henne hjälpa till i köket och på kontoret. Husvagnen byttes mot ett litet hus med trädgård. När teve gjorde programmet *En plats på jorden* gick Mira stolt runt och visade vad hon gjorde.

– Jag kände mig behövd och fast jag levde i misär, för Meros var ju en soptipp, så hade jag ordning och koll, säger Mira. När hon var 32 funkade plötsligt inte drogerna. Mira var gravid! Hon var visserligen gift, men funderade ändå över hur detta skulle gå. Hon insåg att hennes mamma inte kunde ta hand om ytterligare ett barn och hon fattade ett livsavgörande beslut: För att kunna behålla barnet måste hon sluta knarka. Det innebar en flytt från Meros till en bostad i Gamlestan med kravet att lämna urinprov tre gånger per vecka.

– Den 25 oktober föddes min dotter och det är det bästa jag gjort, säger hon, och tillägger sedan att hon förstås har två saker till att vara stolt över: sonen och Vägen Ut!

Men Mira kände sig rastlös och tyckte att småbarnstillvaron var "skittråkig". På Semillan, en enhet för missbrukande mammor i Göteborg, fick hon en bra kontaktperson, som höll koll på henne och den nyfödda dottern. Hon fick hjälp med att bryta tristessen och komma till en kurator för att prata om den ångest hon kände över att ha bytt bort sin son mot droger. Under samma period hade Mira återfått kontakten med sin familj. Pappan hade slutat dricka och på dotterns två-årskalas kom mamman på besök.

– Det var första gången vi pratade med varandra på riktigt. Mamma sa att "nu tror jag på dig, du har fixat det här i två år. Jag prioriterade bort dig tidigare för din son, för jag

tänkte att du klarar dig alltid”.

Att höra det gav Mira råg i ryggen. Hon, som olovligt kört bil hela livet, tog körkort och gick sedan en ettårig handelsträdgårdsutbildning på vuxengymnasiet. När hon kom till arbetsförmedlingen för att söka jobb frågade de efter CV och Mira förklarade att hon aldrig haft ett jobb, men kunde massor om annat. Arbetsförmedlaren sa att då visste han ett klockrent ställe för henne; Vägen Ut! hade hon hört talas om det? Mira blev intresserad och efter att ha gått en kooperativ utbildning inom Vägen Ut! fick hon börja arbetsträna inom trädgård. För första gången i sitt liv kände hon att hon hamnat rätt. Här fanns den trygghet och gemenskap hon saknat. Mira var välkommen som den hon var; ingen ifrågasatte eller dömde henne. Efter ett år som deltagare anställdes hon i kooperativet på Ängås Trädgård.

– Att gå från bidragstagare till självförsörjande var en obeskrivlig känsla!

Mira, som numera är både delägare och verksamhetschef i kooperativet, tillåter sig inte att göra några misstag. Hon har höga krav på sig själv.

– Jag har levt hela mitt liv i en gråzon där regler saknades eller där jag skapade mina egna. Här ska jag skriva på papper och följa handboken. Då går det inte att slira på regelverket!

Mira är oerhört viljestark och har jobbat mycket med sig själv för att komma på fötter igen. På Ängås Trädgård har hon stor nytta av sin egenerfarenhet. Den hjälper henne att förstå andra och att aldrig döma någon. Mira går hela tiden tillbaka till sig själv för att hämta kraft och påminna sig om vilket helvete hon gått igenom.

– Det tog många år för mig att se mig själv i spegeln och acceptera det jag gjort, för jag har inte alltid varit snäll. Men jag har fått en andra chans i livet och nu är dags att ge tillbaka. Det är ett sätt för mig att sona mina gamla synder. När Mira ser tillbaka på de senaste åren konstaterar hon att hon blivit en ödmjuk människa som ser tårar som en styrka. Att kunna hjälpa andra, liksom känslan av att vara behövd och

betrodd, har fått henne att växa.

Hur klarar du ett drogfritt liv?

– Jag har alldeles för mycket att förlora i dag; två barn, boende och jobb. Jag kan det gamla livet och vet att det inte är något att ha.

I [SocialPolitik nr 4/2013](#) finns en [artikel om Vägen Ut!-kooperativen](#).